

8. רש"י דברים פרק טז פסוק יט
כי השחד יעור – משקבל שחד ממנו אי אפשר שלא יטה את לבו
אלו להפוך בזכותו:

9. תלמוד בבלי מסכת כתובות דף קה עמוד א
כי השוחד יעור עיני חכמים – אפילו חכם גדול ולוקח שוחד, אינו
נפטר מן העולם בלא סמיות הלב; ויסלף דברי צדיקים – אפילו
צדיק נמור ולוקח שוחד, אינו נפטר מן העולם בלא טירוף דעת.

חשיבות לימוד מוסר

10. איוב פרק יא פסוק יב
וְאִישׁ יָבוֹב יִלְבָּב וְעִיר פָּרָא אָדָם יוֹלֵד:

11. בראשית פרק יד פסוק יג
וַיְבֹא הַפְּלִיט וַיַּגֵּד לְאַבְרָם הָעֵבְרִי וְהוּא שֵׁכֵן בְּאֵלְנֵי מִמְרָא
הָאֲמֹרִי אַזְוֵי אֵשׁכָל וְאַזְוֵי עֵזֶר וְהֵם בְּעַלְי בְּרִית-אֲבָרָם:

12. רש"י בראשית פרק יד פסוק יג
ומדקש בראשית רבה (מצ ח) זה עוג שפלט מדור המצול, וזהו מיתר
הרפאים שנאמר (ו 7) הנפלים היו בארץ וגו' ומחכוין שיהרג
אברהם וישא את שרה:

והגדת לך לך

לא מובן: מי גילה לרבותינו מה חשב עוג מלך הבשן?! והלא אמרו שיש
שבעה דברים המכוסים מבני אדם, ואחד מהם: אין אדם יודע מה בלב
חברו.

והתשובה פשוטה: זה הרי ידוע, ש"עיר פרא אדם יולד" בתרגום
לשפתינו: האדם נולד חמור קטן, משולח רסן. ומה קורה כשהעיר גדול?
הוא הופך לחמור גדול משולח רסן. וכשנעשה ענק ונפיל? הופך לחמור
חמורתיים פראי שבעתיים.

וכשחמור הולך בדרך ולפתע סוטה לצד הדרך, היעלה על הדעת ששר
להתפלל מנחה?! ודאי שלא! לבטח מצא אבוס לבלוס. אלא מאי, רש"י
מפרש: עיר פרא אדם יולד, שמעיר פרא יולד אדם. כיצד? על ידי
עבודת המיזות, ולימוד המוסר. אזי אכן יתכן ששר לצד הדרך להגיש
עזרה וסיוע נצרך. וכשחכמינו זכרונם לברכה ראו שעוג מלך הבשן קם
מרבצו בין הרי סדום ופסע לבאר שבע, שאלו את עצמם שאלה אחת
ויחידה: עוג זה, למד מוסר? לא, ודאי שלא! אם לא, חיפשו את האבוס
ומצאו: לטש עין לשרה. כמה פשוט!....

זהירות בכבוד הבריות גם על חשבון מטרות נעלות

14. שמות פרק א פסוק יז

וּתִירָאן הַמִּיֻלְדוֹת אֶת-הָאֱלֹקִים וְלֹא עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהִים
בְּכַף מִצְרַיִם וַתַּזְזִינן אֶת-הַיְלָדִים:

15. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף יא עמוד ב

ותחיינן את הילדים – תנא: לא דיין שלא המיתו אותן, אלא שהיו
מספיקות להם מים ומזון:

16. אור החיים שמות פרק א פסוק יז

(יז) ותיראן המילדות וגו'. צריך לדעת למה כפל לומר ולא עשו ותחיינן.
ורז"ל (סוטה י"א) אמרו שהיו מספקות מים ומזון. וצריך לדעת למה
לא היו עושים להם כן מקודם...כי מקודם לא נתנו דעתם על מצוה זו
לספק מים ומזון, ואחר שצוה להם פרעה חששו שיהיו נחשדים אם
ימות א' מהנולדים שהם הרגוהו, לזה להוציא עצמן מהחשד השתדלו
להחיות אפ"י מי שימות מיתת עצמו מחסרון הסיפוק.

בס"ד

פרשת שמות-התאוות משחיתות

1. שמות פרק א

(כב) וַיֵּצֵא פְרַעֲהוּ לְכַלְעֵמוֹ לְאָמֹר כָּל-יִלְדֵי הַיִּלּוּד הַיְאֻרָה
תִּשְׁלַיְכֶנּוּ וְכָל-יְהִבֹת תַּזְזִינן: ס

2. רש"י שמות פרק א פסוק כב

(כב) לכל עמו – אף עליהם גזר. יוס שנולד משה אמרו לו אלטנגנינו
היום נולד מושענן, ואין לנו יודעין אם ממאכרים אם מישראל, ורואין
לנו שסופו ללקות צמים, לפיכך גזר אותו היום אף על המאכרים,
שנאמר כל הבן הילוד, ולא נאמר הילוד לעצרים, והס לא היו
יודעים שסופו ללקות על מי מריבה:

3. שמות רבה (שנאן) פרשת שמות פרשה א

וכל הבת תחיון (/שמות/ א). וכי מה צורך היה לפרעה לקיים
הנקבות? אלא כך היו אומרים: נמית הזכרים ונקח הנקבות לנשים.
לפי שהיו המצריים שטופי זמה.

4. אור החיים שמות פרק א

והנה עצה חכמה יעץ פרעה בדבר זה לבל יוכלו עלות מהארץ, והוא כי
באמצעות שיהרגו כל זכר ויתרבו הנשים והן האשה טוב למי תב טן דו
ויתחברו נשי ישראל עם המצריים ויתחתנו בהם ומעתה אין מציאות
לעלות מן הארץ כשיהיו לעם אחד...

5. מלכים א פרק כא

(א) וַיְהִי אַזְוֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כָּרַם הָיָה לְנָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי
אֲשֶׁר בְּיִזְרְעֵאל אֵצֶל הַיַּכְל אֲזַזָּב בְּכַף שְׂמֵרוֹן:
(ב) וַיְדַבֵּר אֲזַזָּב אֶל-נָבוֹת לֵאמֹר וַתִּגְדַּלְתִּי אֶת-כַּרְמִי וַיְהִי-
לִי לְנִזְיָרָה כִּי הוּא קָרוֹב אֵצֶל בֵּיתִי וְאַתָּה לָךְ תַּזְזִינן כָּרַם
טוֹב מִמֶּנּוּ אִם טוֹב בְּעֵינֶיךָ אֶתְנֶה-לְךָ כֶּסֶף מִזְזִיר זֶה:
(ג) וַיֹּאמֶר נָבוֹת אֶל-אֲזַזָּב וְזִלְכָה לִי מִיְקוֹן מִתְנִי אֶת-נְזֻלַת
אֲבֹתִי לָךְ:

(טז) וַיְהִי כַשֵּׁמֶעַ אֲזַזָּב כִּי מַת נָבוֹת וַיָּקָם אֲזַזָּב לְרַדַּת אֶל-
כָּרַם נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי לְרִשְׁתּוֹ: ס

(יז) וַיְהִי דְבַר-יְקֹק אֶל-אֱלֹהֵי הַתְּשֻׁבִי לְאָמֹר:

(יז) קוֹם רַד לְקֶרְאֵת אֲזַזָּב בְּכַף-יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּשְׂמֵרוֹן הַגֵּזָה
בְּכָרַם נָבוֹת אֲשֶׁר-יָרַד שָׁם לְרִשְׁתּוֹ:

(יט) וַדְּבַרְתִּי אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְקֹק הַרְצִיזְתִּי וְנִסְיָרְשִׁתִּי
וַדְּבַרְתִּי אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְקֹק בְּמִקוֹם אֲשֶׁר לְקֶקוּ
הַכְּלָבִים אֶת-יְדֵם נָבוֹת וְלָקְחוּ הַכְּלָבִים אֶת-דְּמִי גַם-אֶתָּה:

6. ספר כד הקמח חמדה

בא וראה כמה גדול איסור החמדה שהרי מתוך החמדה יבא
אדם לידי גזל הוא שכתוב (מיכה ב) וחמדו שדות וגזלו...וכן
מצינו בענין אחאב שחמד כרם נבות היזרעאלי וא"ל אליהו
בדבר השם כה אמר ה' הרצחת וגם ירשת במקום אשר לקחו
הכלבים את דם נבות ילוקו הכלבים את דמך

7. דברים פרק טז פסוק יט

לְאִיתְתָּה מִשְׁפָּט לֹא תִכִּיר פְּגִים וְלֹא-תִקְחוּ שִׁזּוֹר כִּי הַשִּׁזּוֹר
יעור עיני זכמים ויסלף דברי צדיקים:

23. מהרש"א חידושי אגדות מסכת שבת דף נו עמוד א
 והא דקאמר הכלא שצקש לשכב עמה צאיסור היינו לפי מחשבתו
 שלא ידע אז שימות אוריה ויתקיים התנאי למפרע ושלל חטא לפי
 האמת שנתקיים התנאי שמת במלחמה והוי גט

24. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קז עמוד א
 דרש רבא: מאי דכתיב כי אני לצלע נבון (אוחו כלע היה נבון לי).
 ומכאובי ננדי תמיד - ראויה היתה בת שבע בת אליעם לדוד
 מששת ימי בראשית, אלא שבאה אליו במכאוב. וכן תנא דבי רבי
 ישמעאל: ראויה היתה לדוד בת שבע בת אליעם, אלא שאכלה
 פגה (שקפץ את השעה ליזקק על ידי עזרה).

25. שמות פרק ד
(יב) וַעֲתָה לָךְ וְאָזְכִּי אֶהְיֶה עִם־פִּיךָ וְהוֹרִיתֶךָ אֲשֶׁר תִּדְבָר:
(יג) וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי שְׁלוֹחַ־נָא בְיַד־הַתְּשֻׁלֹּז:
(יד) וַיַּזְרִי־אֵף יִקְרָק בְּמִשְׁהָ וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֶהְרֵן אֲזִיזֶךָ הַלְוִי
יְדַעְתִּי כִּי־דָבָר יְדָבָר הוּא וְגַם הַגֵּה־הוּא יָגֵא לְקָרְאֶתְךָ וְרִאֶךָ
וְשִׁמּוֹן בְּלָבֹ:

26. שמות רבה (וילנא) פרשת שמות פרשה ג סימן טז
 ורבנן אמרי סבור אתה שהיה מעבד משה לילך אינו כן, אלא
 כמכבד לאהרן שהיה משה אומר עד שלא עמדתי היה אהרן אחי
 מתנבא להם במצרים פ' שנה ... אמר משה עכשיו אכנס בתחומי
 של אחי ויהיה מיצר, בשביל כך לא היה מבקש לילך, מיד ויחר אף
 ה' במשה.

27. שיחות מוסר מאמר ה
 והנה הוא ענין נפלא, הרי נצטווה משה בציווי מפורש מהקב"ה
 שילך להוציא את ישראל ממצרים, ואעפ"כ עיכב את הליכתו,
 ועיכב על ידי כך את גאולת ישראל, והכל משום חיובן
 של המידות כדי שלא לפגוע באהרון אחיו. ואכן גם מה
 שחרה בו אף ה', היה רק על זה שהעריך את אהרון שלא
 כראוי, שכן א"ל הקב"ה: "וראך ושמה בלבבו" - מה שאתה
 סבור שהוא מיצר, לא כן אלא שמח, אבל אילו צדק משה
 במחשבתו והיה אהרון מיצר על כך, בדין היה שמשנה רבנו
 יעקב את שליחותו, ולא היה עליו חרון אף ה'.

28. שיחות לספר שמות (הרב נבנצל)
 משה יודע שה' הבטיח להוציא את ישראל ממצרים, ושהדבר יתקיים
 בכל אופן, יהא השליח אשר יהא. ממילא, בכך שדוקא הוא יהיה
 השליח - אין הוא כל כך "בשם", משום שאם לא באמצעותו, תבוא
 הטובה לעולם בידי אחר. אבל בכך שהוא מצער את אהרון - הרי
 הוא "בורסי" לבטח! ולכן "שלח נא ביד תשלח" ... רק הבטחת ה'
 שאהרון לא יקפיד כלל על בחירת משה... היא ששכנעה את משה
 לקבל את התפקיד... אמנם לא נכחיש שיישמו של כלל זה בחיי
 המעשה, נתקל על פי רוב בקשיים. קשה כמעט למצוא פעולה או
 יצירה חדשה, ואפילו חיובית בתכלית, שלא יהא אדם נפגע הימנה
 ולכן ברור שהמדד עבורנו לעשייה יהיה מה שנפסק בהלכות שבין
 אדם לחבירו ב"שולחן ערוך", בתוספת ההנחיה הכללית שיש לנהוג
 גם לפני משורת הדין. וברור שלא ימנע אדם מלהציל טובע בים,
 מחשש שמא יעלב המציל הממונה מטעם העירייה. ואם כן מדוע
 נזהר משה והחמיר בכל הקשור לגאולת ישראל ממצרים, למרות
 שמצבם היה כמצבו של הטובע בים?
 כיון שהוצאתו של עם ה' לחירות עולם - היה ענין שכולו רוחני,
 תהליך שכולו מוקף ניסי ה'. לכן הכריע, שגם הוצאתו אל הפועל של
 עניין עליון ונשגב שכזה, חייבת להיות תוך הקפדה מוחלטת על טוהר
 הדרך מכל רבב, ומי שיעשה את כל המופתים העתידיים, יוכל גם
 למצוא שליח כזה, ששליחותו לא תהא כרוכה בצער כלשהו של
 אהרון.

17. שמות רבה (וילנא) פרשת שמות פרשה א סימן טו
 ותחין את הילדים, יש מהם שראוים לצאת חגרים או סומים או
 בעלי מומין או לחתוך בו אבר שיצא יפה, ומה היו עושות עומדות
 בתפלה ואומרות לפני הקדוש ברוך הוא אתה יודע שלא קיימנו
 דבריו של פרעה, דברך אנו מבקשות לקיים, רבון העולם יצא הולד
 לשלום שלא ימצאו ישראל ידיהם להשיח עלינו לומר הרי יצאו
 בעלי מומים שבקשו להרוג אותם, מיד היה הקדוש ברוך הוא
 שומע קולן ויוצאין שלמים

18. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות פרק ח
 תני סיעות בני אדם שהיו מהלכין בדרך פגעו להן גוים ואמרו תנו
 לנו אחד מכם ונהרוג אותו ואם לאו הרי אנו הורגים את כולכם
 אפי' כולן נהרגים לא ימסרו נפש אחת מישראל ייחדו להן אחד
 כגון שבע בן בכרי ימסרו אותו ואל ייהרגו א"ר שמעון בן לקיש
 והוא שיהא חייב מיתה כשבע בן בכרי... עולא בר קושב תבעתיה
 מלכותא ערק ואזיל ליה ללוד גבי ריב"ל (המלכות הוציאה גור דין מות על
 עולא בר קושב. ברח עולא ללוד והגיע לריב"ל) אתון ואקפון מדינתא (בא צבא
 המלכות והקיף את העיר) אמרו להן אין לית אתון יהבון ליה לן אנן
 מחריבין מדינתא (אמרו להם, אם אתם לא מסרים את עולא אנו מחריבים את העיר)
 (סלק גביה ריב"ל ופייסיה ויהביה לון (הלך ריב"ל פייס את עולא שסיגר עצמו
 למלכות והרגו את עולא) והוה אליהו זכור לטוב יליף מתגלי עלוי ולא
 אתגלי (אליהו היה רגיל להתגלות לריב"ל ולאחר המקרה הזה לא התגלה) וצם כמה
 צומין ואיתגלי עלוי אמר ליה ולמסורות אני נגלה א"ל ולא משנה
 עשיתי א"ל וזו משנת החסידים (אמר אליהו לריב"ל וכי למוסר אני מתגלה,
 שאל ריב"ל את אליהו וכי לא פעלתי נכון הרי פעלתי כפי שמורה המשנה, ענה לו אליהו,
 נכון שכך החוראה במשנה אבל אין זו משנת חסידים)

19. שמואל ב פרק יב
(א) וַיִּשְׁלֹז יִקְרָק אֶת־תָּנִן אֶל־דָּוִד וַיָּבֵא אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ עֲזִי
אֲנִישִׁים הִיוּ בְעִיר אֲזוֹת אֲזוֹד עֲשִׂיר וְאֲזוֹד רֹאשׁ...
(ד) וַיָּבֵא הַלֵּךְ לְאִישׁ הָעֲשִׂיר וַיַּזְמִל לְקִנּוֹת מִצֵּאֲנֹ וּמִבְּקָרוֹ
לְעִשׂוֹת לְאֶרְזוֹ הַבָּאֲלוֹ וַיִּקְחוּ אֶת־כַּבְּשֵׁת הָאִישׁ הָרֹאשׁ וַיַּעֲשֶׂה
לְאִישׁ הַבָּא אֵלָיו:

20. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף נב עמוד ב
 אמר רבא: בתחילה קראו הלך (עונך לך עליו, ואינו מתאכסן עמו).
 ולבסוף קראו אורח (אכסנאי). ולבסוף קראו איש (נעל הבית), שנאמר
 ויבא הלך (נזוד ונת שבע קאי, דקאמר ליה נביא ללוד על יכר רע הנא עליו).
 לאיש העשיר ויחמול לקחת מצאנו ומבקר לעשות לאורח, וכתוב
 ויקח את כבשת האיש הרש ויעשה לאיש הבא אליו.

21. רז"ק שמואל ב פרק יב פסוק א
 רבז"ל דרשוהו כן כי יצר הרע בתחילה הוא דומה להלך
 שעובר על איש ולא ילין עמו ואחר כך דומה לאורח
 שעבר על איש ולן עמו ואחר כך דומה לבעל הבית רוצה
 לומר שמושל על האיש ולפיכך קראו איש

22. תלמוד בבלי מסכת שבת דף נו עמוד א
 אמר רב: רבי דאתי מדוד מהפך ודריש בזכותיה דדוד; מדוע בוית
 את דבר ה' לעשות הרע רבי אומר: משונה רעה זו מכל רעות
 שבתורה, שכל רעות שבתורה כתיב בהו ויעש וכאן כתיב לעשות
 - שביקש לעשות ולא עשה. את אוריה החתי הכית בחרב - שהיה
 לך לדונו בסנהדרין ולא דנת. ואת אשתו לקחת לך לאשה -
 ליקוחין יש לך בה. דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן:
 כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו

ישראל! לא מדובר בשופטים של היום שאצל הרבה מהם הקשר היחיד ליהדות הוא קשר דם בלבד. מדובר בשופטים צדיקים, מדובר באנשים שהורו את הדרך לעם כולו. שנית, יש לברר מה גורם איסור לקיחת שוחד. רש"י מבאר – מרגע שהשופט קיבל שוחד אי אפשר שלא יטה את לבו אצלו להפוך בזכותו!

שני אנשים באים למשפט. ראובן אדם אמיד, יש לו כמה דירות, המנוויות עושות הרבה כסף. שמעון אדם קשה יום, לחם וגבינה הם מוצרי יסוד, אבל הם גם המותרות. ראובן תובע את שמעון לשלם לו מאה אלף שקל על שפגע לו במרצדס. שמעון טוען לחפותו שהוא כלל לא פגע ברכב של ראובן אלא שכשראובן הגיע לרכבו הוא ראה את שמעון עובר עם הרכב שלו ותפר לו תיק. לפני המשפט ראובן נותן לשופט צ'ק בסכום של 1000 שקל. אומרת התורה זהו! עכשיו יתהפך העולם והשופט יכריע לחייב את שמעון במלא הסכום. מה ההשלכות של הכרעת המשפט. שמעון לא יהיה לו מהיכן לשלם, יבואו ויעקלו לו את החפצים מהבית. הילדים ישנו על הרצפה. מעכשיו יהיה רק לחם ללא גבינה. השלום בית ייהרס והאירוע מוחי לא יאחר לבוא. והכל בגלל מה? בגלל 1000 שקל ארוזים!!! תאוות הממון מעבירה אפילו את הצדיקים על דעתם! מוכנים לגרום להרס של משפחה שלמה והכל בשביל אלף שקל.

עובד אדם במשרד עם פקידות. חודש חודשיים ולאט לאט מתחיל להרגיש חיבה ונעימות. בהתחלה רק מכינים כוס קפה אחד לשני, אחר כך גם שותים יחד. מתקדמים לשליחת הודעות מחמיאות בפלאפון. ב"ה מעבר לזה לא נפלו. אבל הפלאפון של הבעל הגיע לאשתו והיא עברה על ההודעות וחשכו עיניה, מרגישה שבגדו בה. פגועה עד עמקי נשמתה, בקושי מצליחה לגרד את עצמה וללכת לעבודה והכל בגלל מה בגלל שהבעל שלה התאוה לנעימות עם המזכירה. מוכן היה לרמוס את עולמה של אשתו בשביל כמה הודעות מטופשות!! נניח רגע את ההלכה בצד ונדבר מוסרית. אחד מאבני היסוד בזוגיות הוא הנאמנות. בלי נאמנות אי אפשר להגיע לאף מקום. כל בעל יודע שאחד הדברים הקשים ביותר לאשה היא הבגידה בנאמנות אליה. האם רק בשביל הנאה זמנית ורגעית, מוכן אדם לגרום לכך שאשתו תסתובב חודשים עצובה ומדוכאת? התשובה היא

בחור נפגש עם בחורה. הפגישה הלכה טוב, הבחור רחפן, עובר יום והוא לא מתקשר לומר כלום. רק אחרי יומיים מתקשר ואומר שהוא רוצה להמשיך. הבחורה נשמת לרווחה. יומיים לא ישנה, נכשלה במבחן ובבית רק עצבים. והכל בגלל מה, משום שהבחור לא התקשר. שואלים את הבחור למה לא התקשרת? והבחור עונה לא היה לי כוח הייתי עייף. נשאל אותו בחזרה, אם היית יודע שהטלפון שלך היה מאפשר לבחורה לישון טוב, להצליח במבחן, וליצור אוירה נעימה בבית היית מתקשר, מה נראה לכם שיענה? מן הסתם יענה: בודאי שהייתי מתקשר! יפה מאד, נכון אנחנו לא עוסקים באנשים כל כך מושחתים אבל השאלה למה זה לא במודעות שלנו, מה גורם לנו להיות כל כך עוסקים ברצונות ובתאוות של עצמנו ולא לחשוב על ההשלכות של המעשים שלנו.

סיכום

1-4- פרעה גוזר גזירה "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון". יש להתבונן מהי עיקר הגזירה, האם להמית את הבנים או להחיות את הבנות. הפרוש המוכר והמקובל שעיקר הגזירה היתה על הבנים. אצטגניני פרעה ראו שנולד מושיען של ישראל וראו שסופו ללקות על המים, משום כך גזר פרעה להמית את כל הבנים אפילו של המצרים.

פרוש פחות מוכר מופיע במדרש שמות רבה. במדרש מבואר שעיקר הגזירה היתה להחיות את הבנות כדי שהמצרים השטופים בזימה יוכלו להתחתן איתם. כדי לאפשר את החיתון בין הנשים היהודיות למצרים יש להמית את הבנים. לפי פרוש זה המתת הבנים הוא רק אמצעי להשגת המטרה העיקרית – לקיחת הנשים היהודיות לנשים. האו"ח הקדוש מלמדנו שהיה טעם נוסף לרצון העז להחיות את הנשים. פרעה רואה שנוכחותם של היהודים במצרים מטיבה עם העם המצרי, החשש של פרעה שהריבוי הגדול של עם ישראל יביא לכך שיום בהיר אחד הם יחליטו לקום ולעזוב את ארץ מצרים. צעד כזה יכול לפגוע קשות באומה המצרית. פרעה מנסה בכל כוחו ליצור מציאות שתחייב את העם היהודי להישאר במצרים. הפתרון הוא **התבוללות**, אך כדי שההתבוללות תצא אל הפועל יש צורך להורג את הזכרים וכך יוכלו המצרים להתחתן עם הנשים היהודיות.

בין אם ניקח את הטעם המופיע במדרש – שטופים בזימה, בין אם ניקח את הטעם המובא באו"ח – דאגה לאומה המצרית, בכל מקרה אנו רואים, שכדי להגשים תאוות או להשתיק חששות יכול אדם להגיע לרמת שחיתות נוראית של רציחת מיליוני תינוקות שלא טעמו טעם חטא.

בשיעור זה נתבונן כיצד תאוותיו ורצונותיו של אדם עלולים להביא אותו להתנהלות נוראית של שחיתות

5-6 – כרם היה לנבות היזעאלי סמוך להיכלו של אחאב מלך שומרון. אחאב חומד בכרמו של נבות ומנסה בדרך ישרה לקנות את הכרם תמורת כרם טובה יותר או תמורת סכום נאה. נבות מסרב בכל תוקף, כרם זו של נבות היא ירושה מאבותיו ויש לו סנטימנטים מיוחדים אליה. אחאב שומע וחוזר לביתו כעוס, נשכב על המיטה ואז מגיעה המכשפה איזבל, לאחר ברור קצר איזבל מרגיעה את אחאב ואומרת לו אל דאגה, בקרוב מאד הכרם תהיה שלך. לא הבאתי את כל הסיפור בדף המקורות אבל הסיפור ידוע. איזבל לוקחת שני עדי שקר שיעידו על נבות שקילל את ה' ואת המלך וייגזר דינו לסקילה. אחאב אמנם לא זמם את המזימה, אבל הוא ודאי ידע על המתרחש ולא מחה. נמצא שבשביל להוציא אל הפועל את תאוות החמדה והממון, היה מוכן אחאב לגרום לכך שיהודי ירצח! היתכן להרוג יהודי בשביל כרם? היתכן לגרום להתמוטטות של משפחה שלמה רק בשביל כרם?! והתשובה היא כן!! אדם מוכן לעשות דברים מושחתים מאד רק כדי להרוויח הגשמת חלומות ותאוות.

דיברנו על פרעה שהיה גוי רשע, דיברנו על אחאב שהיה יהודי רשע. עכשיו נתקדם ונראה אם גם אנחנו בתוך הסיפור הנורא הזה.

7-9 – "לא תטה משפט ולא תכיר פנים כי השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים". ראשית במי מדובר כאן? שופטי

צריך למות במשפט ימות במשפט, לא אנחנו אחראים על הריגתו, ואם אין אנו אחראים על הריגתו אנו מחויבים להישמר מרמיסתו.

חשיבות לימוד המוסר

אולי דרך הסתכלות זו ניתן להסביר מה היתה התוכחה של נתן הנביא לדוד על מעשה אוריה ובת שבע.

19-21 – אוריה לוחם גדול בצבא דוד. מנהל קרבות בשדה הקרב. בת שבע אשתו נשארת לבדה בבית. באחד הערבים עולה להתרחץ על הגג, דוד עולה גם הוא על הגג, רואה את בת שבע, בא עליה ובת שבע נפקדת. הסיפור מתגלגל, דוד נותן פקודה לשלוח את אוריה למקום מסוכן מאד ושם אוריה מוצא את מותו. דוד לוקח את בת שבע לאשה. נתן הנביא נשלח להוכיח את דוד על מעשיו. התוכחה לדוד נעשית ברמז. נתן הנביא מספר לדוד מקרה שכלל לא אירע. שני אנשים היו בעיר אחת, אחד עשיר ואחד רש. בא אורח לאיש העשיר. העשיר רצה לכבד את האורח בכבשה טובה, אך לא רצה לקחת כבשה אחת מכל אלף הכבשים שהיו לו, מה עשה? הלך לשכנו העני ולקח ממנו בחזקה את הכבשה היחידה שהיתה לו, שחט אותה והגיש לאורח. בסיום המעשה שאל נתן הנביא את דוד מה דינו של העשיר דוד חרץ את גורלו למיתה. נתן מגלה לדוד שדוד הוא העשיר ואוריה הוא הרש. דוד שומע ומבין שחטא, לא מתרץ אף תרוץ ואומר חטאתי. צרות רבות באו על דוד ומשפחתו מחמת מעשה זה.

בקריאה שטחית ורדודה נראה שאין שום הבדל בין המקרה של אחאב למקרה של דוד. דוד מתאוה לבת שבע. אוריה גורם מפריע, הורגים את אוריה ולוקחים את בת שבע. דוגמא שממש משרתת את נושא השיעור, יש תאוות ואדם בשביל תאוות מוכן לעשות הכל אפילו לגרום למיתתו של אדם חף מפשע. מהגמרא מבואר שבמשל כבשת הרש האורח מכונה בשלושה כינויים "הלך", "אורח", "איש" וזאת כדי להראות לנו את דרכו של היצר הרע. בהתחלה בא כהלך, כלומר כאורח שלא בא להתאכסן, אחר כך בא להתאכסן ובסוף גם הופך להיות בעל הבית. כלומר שולט עלינו ומבטל ממנו את השכל לחלוטין. לפי באור זה של הגמרא ניתן לומר שהיצר השתלט על דוד וביטל לו את הכוח השכלי ומשום כך ארע מה שאירע. אך התבוננות במקורות נוספים מלמדים אותנו שהמקרה של דוד שונה לחלוטין.

22-24 – בתוך התוכחה שאמר נתן הנביא לדוד נאמר: "מדוע בזית את דבר ה' לעשות הרע". ועל כך אמר רבי בגמרא "משונה רעה זו מכל רעות שבתורה שכל רעות שבתורה כתיב בהו "ויעש" וכאן אצל דוד כתוב "לעשות" ומכאן יש ללמוד שביקש לעשות רע אבל בפועל לא עשה. המהרש"א מבאר על פי המשך הגמרא שבפועל דוד לא בא על אשת איש, שהרי כל היוצא למלחמת בית דוד נותן גט לאשתו להצילה מלהיות עגונה במקרים שימות או ישבה ולא יחזור. גם בת שבע קיבלה גט ונמצא שלאחר מיתתו של אוריה הגט חל למפרע משעת נתינתו. בשעה שדוד בא על בת שבע, לבת שבע היה גדר הלכתי של פנויה. בנוסף אומרת הגמרא שאוריה היה בן מות משום שהיה מורד במלכות (שאמר בפני דוד "ואדוני יואב), אלא שהיה על דוד לדון אותו בסנהדרין ולא כפי שעשה.

ממקורות אלו אנו רואים שהלכתית אי אפשר לומר שדוד לא היה בסדר ו"כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה", אלא שעדין זה לא מריח טוב אך לאחר עיון במקור נוסף במסכת סנהדרין התמונה מתבהרת עוד יותר וכך אמר רבא בגמרא: ראויה היתה בת שבע לדוד מששת ימי בראשית אלא שדוד הקדים לקחת אותה קודם הזמן.

13-10 – "עיר פרא אדם יולד", שלמה המלך מלמדנו שאדם נולד עיר פרא, לאט לאט עם הזמן הוא לומד נימוסים, לומד להיות מוסרי ונעשה אדם. יש אנשים שמשום מה עוברים תהליך אחר, מעיר פרא נעשים לחמור ענק.

"ויבוא הפליט ויגד לאברם העברי" מה אמר לו? שלוט נמצא במצוקה. מיהו הפליט? עוג, מה לעוג ולאברהם? שום דבר! אלא שחז"ל מגלים לנו שעוג ראה את שרה שהיתה יפת תואר ויפת מראה, חשק בה וחשב כיצד יוכל לקחת אותה לאשה, חשב חשב והנה הבריק לו רעיון. אברהם יצא לקרב עם חמשת המלכים, מן הסתם ימות בקרב ועוג "יגמול חסד" עם שרה ויגאל אותה מאלמנותה.

חז"ל גילו לנו מה שעבר בראש של עוג, אבל מי גילה זאת לחז"ל? הרב גלינסקי עונה תשובה פשוטה ואמיתית. שלמה המלך מלמדנו שכשאדם נולד הוא "עיר פרא" כלומר חמור קטן משולח רסן. בדרך הטבע מה קורה לחמור קטן משולח רסן לאחר כמה שנים? הוא נעשה לחמור גדול יותר משולח רסן, ואחרי עוד כמה שנים הוא כבר נעשה לחמור ענק משולח רסן. לפי זה מה גורם לאדם להיות חמור קטן משולח רסן ו"פתאום" להיות אדם מרוסן, כמובן לימוד המוסר. אדם צריך ללמוד אורחות חיים, ללמוד נימוסים, ללמוד מוסר כדי שלא יגדל להיות חמור גדול. נחזור לשאלה כיצד ידעו חז"ל מה עבר לעוד בראש? התשובה פשוטה, עוג לא למד מוסר וכאשר חמור סוטה מן הדרך זה לא כדי להתפלל מנחה אלא משום שראה שם אבוס. חיפשו חז"ל איזה אבוס מצא עוג ומצאו את שרה, עכשיו הכל מובן! חמד בשרה וניסה לגרום למיתתו של אברהם.

זהירות בכבוד הבריות גם על חשבון מטרות נעלות

14-18 – המיילדות מצוות להשליך את כל הבנים הנולדים ליאור. לא רק שהם לא משליכות את הבנים ליאור הן גם מספקות מים ומזון להחיות אותם. ננסה רגע לשים את עצמנו במקום המיילדות. ברור שלאחר גזירה כל כך קשה היו כאלה שהיו אומרים "אי אפשר להרוויח את כל הקופה. להחיות את כל הילדים בלתי אפשרי. פרעה יגלה מיד שלא מקשיבים לו וישחט את כולם. אבל למזער את הנזק אפשר. על כל ארבע תינוקות נמית אחד. נורא, אבל אין ברירה. לפחות שלושה מתוך ארבעה ילדים ימשיכו לחיות. נשמע הגיוני, לא נעים אבל הגיוני. נחזור למיילדות, הן הולכות על כל הקופה, ולא רק שלא ממתות אף וולד, אלא גם מספקות להם מים ומזון, משום שחששו שאם ימות אחד התינוקות מחמת רעב, בני"י יחשדו שמא הן מקיימות את ציווי פרעה. לכאורה איך לקחו סיכון כזה, איך לא חששו לגורלם ולגורל כל ישראל. אלא שגם אם מסברה נכון היה הדבר להמית ילד אחד מתוך ארבע כדי להציל שלושה תינוקות אסור לעשות כן! אין לרמוס אף אחד אפילו כדי להשיג את האמת.

וכן מצינו בירושלמי וכך נפסקה הלכה שאם פגעו גוים לסטים בסיעת בני אדם שהיו מהלכים בדרך ואמרו הגויים תמסרו לנו אחד מכם להריגה ואם לא נמית את כולם. יהרגו כולם ולא ימסרו אף אחד. למה? כי אין רומסים אף אדם גם במקום שנראה מסברה שכך נכון לעשות. ומבואר שם, שאפילו אם היה אחד שממילא חייב מיתה, מידת חסידות לא למסור אותו גם על חשבון זה שימסרו כולם למיתה. לא להאמין! עוד יומיים גם ככה בית משפט יוציא אותו להרוג, למה לא למסור אותו ולהציל עיר שלמה??? משום שאין לרמוס אנשים בדרך. אם

חברים יקרים! למדנו היום שלאדם יש רצונות ותאוות, שכדי להשיגם הוא עלול להתדרדר לשחיתות נוראית. לא רק תאוות ורצונות שלילים אין להשיג במעשי שחיתות, אלא אפילו כשאנו באים להשיג מטרות נעלות יש לנהוג במשנה זהירות ולהיזהר לא לרמוס אף אחד בדרך. פעמים שעדיף לאבד את המטרה ובלבד שלא נרמוס ונשחית אף אחד.

רציתי להביא עוד הרבה דוגמאות מהחיים לחלק השני של השיעור, אך לצערי הזמן דוחק ושעת שליחת המייל הגיעה.

שבת שלום ומבורך!!!

התשוקה של דוד לבת שבע לא היתה סתם תשוקה יצרית גופנית. דוד משתוקק למוכן לו מששת ימי בראשית, דוד משתוקק להקים את המשך מלכות בית דוד. כשדוד רואה את בת שבע הוא רואה את שלמה המלך בונה את בית המקדש. גם אם הכל היה מתנהל כרגיל ואוריה לא היה נשלח לחזית בכל מקרה אוריה היה מומת בסנהדרין על כך שמרד במלכות. מה שדוד עשה נקרא "זירוז תהליכים". ואם כן יש לשאול מדוע נענש דוד בעונש חמור כל כך – בת שנאנסה, בנים שמתו, בן שמרד וכו'. אלא שגם דברים שמוכנים לנו ושייכים לנו, אין להשיג בדרכים של רמיסה. צריך לתת למציאות להתנהל ולדעת שמה שצריך להיות יהיה חובתנו לא לרמוס ומה שצריך להיות זה כבר באחריותו של הקב"ה.

25-27 – הקב"ה מפציר במשה רבנו ללכת ולגאול את ישראל. שבע פעמים מסרב משה. במדרש מבואר שסירובו של משה לא נבע משום שחשב שהקב"ה טועה ובאמת משה אינו ראוי להנהיג, אלא סירובו נבע משום שלא רצה לפגוע באהרון אחיו. אמר משה: שמונים שנה אהרון אחי היה מתנבא במצרים ועכשיו אבוא אני ואכנס בתחומי?! המדרש מסיים שעל דבר זה נאמר "יחר אף ה' במשה".

ר' חיים שמואלביץ מבאר שהחרון אף על משה לא היה על כך שלא רצה ללכת לגאול את ישראל כדי לא לפגוע באהרון. אלא על כך שמשה לא העריך נכון את אהרון אחיו וחשב שאהרון יפגע. הקב"ה אומר למשה "וראך ושמח בלבבו!", לא כמו שאתה חושב שאהרון יפגע, להפך אהרון ישמח שאתה תבוא ותגאל את ישראל. מדייק ר' חיים שמואלביץ, שמכאן ניתן ללמוד שאם באמת היה אהרון נפגע ממשה גם הקב"ה היה מסכים עם משה שלא ילך לגאול את ישראל. לא להאמין! עם ישראל משועבד, צריך לגאול אותם, משה הוא האיש המתאים ואפילו הכי אם הדבר יבוא על חשבון רמיסת כבוד האדם צריך זהירות....

28 - רעיון זה הוא רעיון יפה אבל כמעט ולא יישומי. הרי קשה מאד למצוא פעולה או יצירה חדשה שאדם עושה אפילו אם פעולה זו חיובית בתכלית מבלי שיהא אדם כלשהו מוצא את עצמו נפגע הימנה. ואם כן האם נאמר שלא נעשה ולא ניצור מחשש שמא מישהו יפגע?! האם יעלה על הדעת שמנהל מוסד חינוכי, לא יפטר מורה שאינו מתאים לתפקיד?! האם יעלה על הדעת שאדם ימנע מלהיות חבר מזכירות משום שיש כאלה שתמיד מרגישים שדופקים אותם?! ודאי שלא!!! כל מה שאנו מדברים זה כאשר יש מישהו אחר שעושה את העבודה בצורה טובה, במקרה כזה אין לנו להיכנס בתחומי ולפגוע בו. ייתכן שגם אם אנחנו נעשה את העבודה מעט טוב יותר אך הטבה זו אינה משמעותית, גם שם נכון להיזהר לא לרמוס אף אדם. אבל ודאי שאין ללמוד מכאן לנהוג ב"שב ואל תעשה" במקום שאנו יכולים וצריכים להועיל גם אם מישהו בדרך מחליט להיפגע ובלבד שנתנהג על פי גדרי השו"ע בהלכות שבין אדם לחברו ונשתדל לנהוג בזהירות גדולה בכבודו של כל אדם.

משה רבנו יודע שהגאולה תגיע איתו או בלעדיו, הוא גם יודע שאם הקב"ה רוצה שהוא יהיה הגואל, כנראה שהוא מתאים יותר. אבל משה גם יודע שגאולת מצרים כל כולה ניסית ולכן צריכה היא להיות נקייה מכל רבב. משום כך מסרב משה ללכת ולגאול את ישראל מחשש שמא יפגע אהרון ורק לאחר ששומע מה' "וראך ושמח בלבבו" מקבל עליו משה את המשימה החשובה של גאולת ישראל.

